

RESSORGIMENT

GENER 1965

H. NADAL IMALLOL, Director
Oficines: PERGAMINO 244, Bs. Aires (6)

NUMERO 582

INSTITUT LLONCH DE FONTOVA

Directora: Fca. LLONCH DE FONTOVA

30 Anys d'Ensenyança Professional

• Tall i Confecció

Des dels primers mesos l'alumna pot tallar i confeccionar els seus vestits.

• Gotes i Faixes, inclús ortopèdiques

• Capells

Curs pràctic sense teoria.
Preparam per a l'ingrés a casa de Modes.

• Labors i Elenceria

• Dibuix - Pintura - Música

Cursos abreujats per a professionals.
Exàmens lliures.

Atorguem Diplomes

Mencionant aquesta revista gaudirà d'un descompte en la mensualitat

Sol·liciti informes a: RIVADAVIA 1966 - Buenos Aires

Col·lecció **Episodis de la Història**

Volums publicats, 45. Cada volum \$ 60.-

Calendari **Bloc Maragall, 1965**

\$ 130.-

Diccionari, **Castellà-Català**

\$ 250.

Comandes: a J. ESCOLA, Av. L. M. Campos 1331, Bs. Aires
Telèfon 76-0809

Un bon llibre: **APOSTOLS I MERCADERS** de PERE FOIX

Adquiriu-lo: Pergamino, 244 - Buenos Aires. \$ 180.-

DOCTOR JOAQUIM JUANOLA I MASSÓ

Membre corresponent de l'Acadèmia de Jurisprudència i Legislació de Catalunya

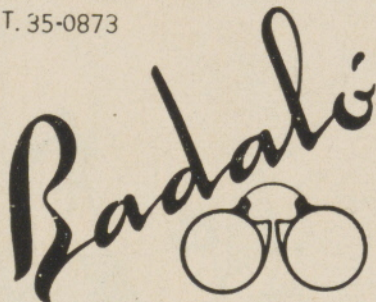
ADVOCAT

Avinguda Urdaneta, 87

CARACAS-VENEZUELA

Està a la disposició dels catalans

T. 35-0873

A. FELIU BADALÓ & CIA.
ÒPTICA - FOTOGRAFIA - ORTOPÈDIA

Fabricació de tota classe de cristalls per a corregir els defectes visuals.

Revelacions i còpies fotogràfiques en el dia.

FAIXES ortopèdiques, de vestir i Braguers.

LAVALLE 962

Catalans que aneu a l'URUGUAY:

a MONTEVIDEOU allotgeu-vos a la

☆ Pensió Catalunya

MIQUEL PASCUAL, Propietari

Hi trobareu
bon tracte
i bon servei

CARRER PAYSANDÚ 813.

A 3 quadres de la Plaça Independència
i de l'Avenida 18 de Julio.

IMPREMTA FONTANA 33-5974 Perú 796

EL SIMBOL D' AQUESTA MARCA

empara la més alta qualitat en faixes i cotilles de vestir i en faixes d'indole medicinal (estómac caigut, ronyó mòbil, obesitat, operats, maternitat, etc.) La Casa Porta, pel seu prestigi i seriositat, és l'establiment de confiança, no tan sols en faixes de tota mena, sinó també en articles ortopèdics, Mitges i benes elàstiques, braguers per a les hèrnie, espatillers, etc.

Sol·liciti Catàlegs i Preus

Antigua
casa

PORTA

CANGALLO 1169

EMÍLIA LLORENS ARQUITECTE

ALBERTO VIGNES 12 6 5

T.E. 658-1001

HAEDO

F.C.N. D. F. S.

RESSORGIMENT

Any L

Buenos Aires, Gener 1965

Núm. 582

P E R S P E C T I V E S

L'ANY commemoratiu dels 25 de pau... en els cementiris que amb tanta profusió de propaganda ha celebrat l'Espanya franquista, ha acabat amb discursos del generalíssim, responsable del milió de morts de la guerra per ell desfermada, amb una nova ratificació del seu propòsit de mantenir les lleis vigents restrictives dels drets dels ciutadans, sobretot dels treballadors, en comptes de referir-se als anuncis oficials anteriors de properes reformes institucionals i polítiques, promeses durant les moixigangues efectuades dintre l'any, celebratòries dels vint-i-cinc de l'adveniment del règim "salvador". Al contrari, la declaració oficial de voltants de Nadal deia, sense embuts, que l'actual règim continuaria d'acord a les directrius imposades pel general Franco. Res de reformes ni de canvis.

Posteriorment, però, a finals d'any, el discurs del dictador espanyol, fet de cara a l'exterior, advocava per un millor tracte per als treballadors i afirmava que, amb preferència, "els interessos de la classe obrera han d'anteposar-se als del capital". Simultàniament, gairebé, les corts franquistes van aprovar una nova llei restrictiva (encara més) del dret d'associació amb solament dos vots en contra del projecte: el del discolor Ruiz Giménez, capdavanter del moviment catòlic espanyol que propugnava l'alliberament del país i l'establiment d'un règim democràtic d'acord als postulats de Joan XXIII i l'actual papa Paulus VI. L'altre vot en contra és el del professor Sánchez Agesta, catedràtic de dret a la Universitat de Madrid, de la mateixa filiació política de l'anterior.

D'aquesta manera i amb aquestes perspectives entrem a l'any 1965, inici del començament del segon quart de segle franquista, dins l'ombra acusatòria del milió de morts que costà a Espanya i als altres pobles per ella dominats el canvi de règim democràtic pel d'autocràcia i vilipèndi que les Nacions Unides con-

senten davant l'estupor encara viu de les consciències lliures i els pobles civilitzats del món.

Pel que fa a Catalunya, les coses no es presenten tampoc gaire, per no dir gens, favorables, en general. Persisteix la clausura de les principals institucions culturals del nostre país, decretada en 1963; i els propòsits anunciats pel ministre d'Informació i Turisme a Barcelona l'abril del 1964, a l'hora de fer-los efectius, s'han tornat aiguapoll i continuem sense el dret de publicar cap diari, periòdic o revista en català que és l'idioma matern dels qui han nascut a Catalunya, territori ocupat per l'Estat espanyol.

Pel que es veu, el panorama no pot ser més llòbrec. Ni la convocatòria dels premis anyals de literatura que els catalans mantenen amb els diners propis, és a dir, sense intervenció de l'Estat que, segons els postulats de la UNESCO, hauria d'estimular-los i subvencionar-los, no és permès d'anunciar tansols, en aquests temps, a Catalunya, i els concursos han de ser mantinguts en la clandestinitat. I ja no parlem de l'actuació cívica dels catalans, nul·la, perquè resta absolutament prohibida i sancionada per les autoritats. Una simple manifestació simbòlica com la del darrer 11 de Setembre en què els barcelonins desfilaron pel llac on hi havia hagut el monument a l'heroi de la resistència del 1713-14, Rafael Casanova, monument que en entrar Franco a Barcelona l'any 1939 féu aterrar, no és permesa i és dissolta a cops de porra, amb detencions i multes de 25.000 pessetes a aquells que pogueren apressar els policies.

Tots els ressorts de la repressió, però, no doblegaran ni transformaran l'ànima dels catalans. La resistència al règim i a les seves arbitrarietats no minvaran. Els catalans sabem que lluitem per una causa noble i humana, i no ens convencerà ni ens deturará la fúria franquista enfellonida contra les nostres essències nacionals, contra els nostres drets consagrats i emparats —encara que només sigui en la lletra— per les Nacions Unides, que són els drets de l'home amb plenitud de llibertat personal dintre la llei i amb el dret a la sobirania dels pobles que, com Catalunya, tenen ben perfilada llur personalitat pròpia.

ACOTACIONS I COMENTARIS

"Joan Maragall i la Setmana Tràgica"

(Acabament)

MARAGALL —que romania expectant—, després de rebre una carta del bisbe de Vic, doctor Torres i Bages, en què l'incitava a parlar, escrigué el seu segon article sobre els fets de la Setmana Tràgica —"La Ciutat del Perdó". En aquells moments, havia estat feta pública la sentència de mort contra Francesc Ferrer i Guàrdia, acusat que fou d'ésser l'inductor d'aquella bullanga. Aquell article era inspirat en l'esperit cristianíssim de la pastoral d'aquell bisbe. I el mateix dia 10 el trameté a "La veu de Catalunya"; amb tot, per bé que el dia 14 en tingué les proves, aquell treball de Maragall no fou publicat. "Era la condemna del *Delateu!*, era un clam fervent de justícia", afirmà Ignasi de L. Ribera i Rovira, en 1924. Prat de la Riba, que n'era el director, es negà a editar-lo; "fou sacrificat a una política de partit, contrària a una política autènticament nacional" (Benet).

"La Lliga, l'any 1909, en prendre aquesta actitud, confirmà l'abandó de la seva posició de partit nacionalista centrista i interclassista" (Ibidem), per accentuar el seu dretisme, fins a accentuar "el triomf del conservadorisme contra el nacionalisme" (Ibidem).

En aquest segon article, Maragall recordava a tots els barcelonins que, allà dalt a Montjuïc, hi havia un condemnat a mort, a punt d'ésser afusellat; i invocava l'amor —la germanor humana— perquè aquell home infeliç —"tan home com vosaltres... potser més que vosaltres?"— no fos mort, fredament. "Jo no dic —escrivia— que se'l deixi anar i se l'abandoni i se'l torni lliure al seu odi i a les seves malifetes: no, a ell, com a nosaltres, ens convé d'ésser presos d'una manera o altra, i redreçats baldament sigui a cops de mall, i pastats tots plegats, de cap i de nou, en amor a la ciutat nova". No n'hauria dit res —remarca— si hagués caigut

mort "al peu d'una barricada o a la porta d'una església"; però, entenia que, ara, sols el perdó dels condemnats a mort podia redimir Barcelona; perquè fent-ho així "Barcelona serà dita: la Ciutat del Perdó, i des d'aquest punt i hora començarà a ésser una ciutat"; i la seva anomenada li "vindrà de l'amor".

Aquesta paraula cristiana, però, tal com he dit abans, no pogué ésser oïda, perquè no fou feta pública llavors, i Maragall en fou afectat dolorosament (Benet).

Tot amb tot, escrigué encara un altre article sobre aquells esdeveniments: "L'església cremada", que "La veu de Catalunya" inserí en la seva edició del 18 de desembre del 1909, després d'haver estat sotmès al criteri de mossèn Frederic Clascar, censor eclesiàstic oficial d'aquell diari, qui, al seu torn, el féu revisar i corregir pel P. Ignasi Casanoves, jesuïta. "La veu" no publicà, doncs, l'original maragallà, sinó la versió del pare Casanoves. Malgrat aquesta interferència, l'escrit de Maragall produí gran enrenou, astorament i escàndol. Durant molt de temps, els medis catòlics no el comentaren ni l'esmen-

tarer; i, entre la gent d'esquerra i els no-creients, produí sobresalt.

És un article en què Maragall palesa la seva gran devoció per la missa. Després de descriure l'emoció pregonada que li produí el fet d'haver oït missa en un temple cremat, que dissenya, evoca les catacumbes, la persecució de què foren objecte els primers cristians i la puresa de l'Església primitiva, retreu tot seguit la fe i el valor dels màrtirs tot comparant-la amb l'actitud poruga dels catòlics barcelonins, i sosté que si Crist tornava aquells que cremaren les esglésies i els convents "se n'hi anirien darrera... i no vosaltres". S'explica que anessin contra l'Església per la "manca de divulgació de la paraula vernacle", i propugnava de dir en la llengua natural dels oients els salms del començament de la missa, les Epístoles de sant Pau, l'Evangeli i l'Ofertori; i exclamava: "estic ben cert que la gent no es distreuria ni s'adormiria" i que "per a cadascun fora aquella l'hora de més forta activitat espiritual del dia o de la setmana". (Qui li havia de dir al nostre polígraf que, més de cinquanta anys després, el Segon Concili Eumènic, convocat pels Papes Joan XXIII i Paulus VI, adoptaria aquelles mesures que ell suggerí en 1909!).

En plantejar el problema de la reconstrucció de les esglésies destruïdes, Maragall advocava perquè fos el mateix poble, i no pas l'Estat, qui les reedificués, i insistí a demanar perdó per a aquells que les havien cremades. Mossèn Clascar "qualifica l'article de *meravellos*" (Benet), per tal com pugnavia perquè el sentit de caritat menés a redimir el poble de l'odi, en ensenyar-li pràcticament allò que és, en veritat, amor. Ell volia que aquella gent que havia entrat a les esglésies per odi, hi tornés, a resar, per amor. No sentia vergonya de pertànyer a aquella societat d'instints vandàlics; conscient de la seva condició de guia, sentia pietat per ella i l'hauria volgut renovar, guanyar-la per a la civilitat.

L'actitud de Maragall davant els fets de la Setmana Tràgica destaca, per contrast, de la dels conservadors catalans, determinada per la por, i de la dels liberals, polaritzada pels excessos dels incontrolats —per anomenar-los amb un mot vigent en 1936. Adquirí relleu tant pel fet que Maragall era un esperit selecte, com perquè el seu coratge cívica era, per un costat, conformat per la seva catalanitat insubornable i, per l'altre, viu i actiu; altrament, la seva fe religiosa era tota ella consciència i amor; la inspiraven directament la doctrina i les ensenyances de Jesucrist, i no estava contaminada, ni corrompuda, ni era passiva.

Maragall s'havia inclinat pel perdó

dels incendiaris, no pas perquè aprovés la crema de les esglésies i dels convents, sinó perquè aplicava la doctrina de Crist al peu de la lletra. La destrucció repugna a tothom, majorment quan obeeix a un cop de sangs extemporani i no és exigida pel basament de quelcom de nou. La Inquisició medieval catalana no cremava aquells que eren conceptuats heretges: hi discutia, hi polemitzava, per tal de conquerir-los per al cristianisme; en canvi, la Inquisició espanyola torturava i matava aquells que eren acusats d'error. I aquells catalans que, després de la Setmana Tràgica, exigien un càstig exemplar —que era tal com clamar venjança— dalejaven un Torquemada. Maragall, en canvi, interpretava el catolicisme cristianament. Els primers no podien concebre que, en una qüestió d'ordre públic alterat, hi cabés d'oferir l'altra galta de què parla l'Evangeli, que, precisament, fou, en el fons del fons, allò que mogué Maragall a demanar clemència.

Maragall comprenia el sentit íntim d'aquella crema i sabia que el mòbil que induí a accomplir-la era empès per una fe viva, per un ideal puixant, i això li guanyava el cor. Fins i tot, pensà a col·laborar en "*El Progreso*" —el diari de Lerroux—, per tal d'endegar aquell corrent impetuós. Admirava la gent de conviccions, mística o revolucionària; d'ací el seu catalanisme insubornable, fet de fe i de convenciment. Per aquesta raó, tant en "*L'església cremada*" com, abans, en "*La Ciutat del Perdó*", Maragall "comparava la fe viva del poble, dels revolucionaris, amb la fe morta de les classes adinerades" (Ibidem), i la hipocresia, el fer-s'hi veure, la mancança de fe de l'acomodatíci l'exasperaven.

"La posició presa per Maragall davant la Setmana Tràgica i la seva repressió no havia encaixat bé en l'ambient maniqueista que infestava el país. Maragall resultava ésser un home inclassificable en cap dels grups i tendències d'aquella hora" (Ibidem). Conscient que fou d'això, es reloguè llavors en la torre de vori dels seus treballs literaris (Ibidem).

Tanmateix, ha estat comprovat que la Setmana Tràgica, la ruptura de la Solidaritat Catalana i el capteniment general de la nostra gent durant aquella crisi perllongada —que denotava una discòrdia pregonada en la intimitat de la societat catalana— embolcallaren "l'esperit de Maragall en una boirina de pessimisme" (Ibidem). Segons Pere Coromines, "la Setmana Tràgica creà en l'esperit del poeta un estat que el feia propens a la irritació" (Ibidem). Tot amb tot, "visqué una esperança activa, aquella que hom només aconsegueix de mantenir amb un esforç constant, amb

una sèrie continuada d'actes de voluntat, amb una voluntat tenaç, calladament heroica: *spes contra spem*, en un combat per l'esperança" (Ibidem). "Per això, encara avui —i potser per sempre— el nom de Maragall té ressonàncies d'esperança, en un país que sembla condemnat a viure a batzegades" (Ibidem). "Fou l'esperança activa que permeté a Maragall de superar la crisi de la Setmana Tràgica" (Ibidem).

A través de les pàgines reeixides del llibre de Josep Benet, el lector va descobrint facetes noves —molt interessants— de la personalitat gegantina de Joan Maragall. És una obra que, en veritat, apassiona; hom la llegeix amb interès i s'hi delecta. Estic segur que restarà com un document revelador —dotat d'una informació de primera mà— d'un període poc conegut de la nostra història contemporània i configurador d'aquell ciutadà exemplar i orientador del nostre poble que fou Joan Maragall. La bibliografia abundosa que figura al final del text servirà molt a l'investigador.

No oblidéssim que vint-i-set anys després de la Setmana Tràgica, el Principat tornà a viure una tongada malarada de terror igual, per bé que més cruenta, de més magnitud i d'un caràcter més general, per reacció popular contra la sublevació militar franquista del 17 de juliol; els incontrolats —la turba— cometeren atrocitats, a tort i a dret. Com que el clam d'amor fraterna de Joan Maragall, en 1909, fou desoït de tots, encara persistien les causes intrínseques de la nostra dissociació, que ell denuncià arran dels fets de la Setmana Tràgica. I —gosaria dir— persisteixen avui encara, malgrat la sevícia dels governs del general Franco, perquè l'odi de les masses —que explota violentament— és, com tot sentiment de malvolença, estancament d'ira, d'incomprensió, de ressentiment i, potser, d'enveja.

Aquells que vulguin treballar, d'una manera positiva, pel recobriment total de Catalunya, tot superant les falles del passat, faran bé de llegir, amb calma, "*Maragall i la Setmana Tràgica*", de Josep Benet, i de meditar llargament sobre les ensenyances que conté, per tal de desbrossar el camí d'errors, d'enemistats i de rancors. Tal com revelava Maragall a Unamuno, en 1907, en una de les seves cartes, "el secret de la força actual de Catalunya és que és un poble que espera". I cal assaonar la seva esperança amb l'amor fraternal, si volem tornar-lo eficient; perquè —estiguem-ne convençuts— no hi haurà reconciliació efectiva, mentre la prèdica de Joan Maragall continuï éssent desoïda d'uns i altres.

Pere Mas i Perera

MONUMENT AL GAUTXO "MARTIN FIERRO"

Una iniciativa que honora la col·lectivitat catalana resident a l'Argentina és aquesta d'erigir un monument al "Martín Fierro", heroi llegendari, i al seu autor, José Hernández, obra literària considerada com una de les millors que s'han escrit en aquests països de l'Amèrica llatina.

La idea d'oferir aquest monument al país que tan noblement acull els catalans, va sorgir de les reunions conjuntes efectuades darrerament en ocasió del 250è aniversari de la defensa de Barcelona l'any 1714. Acol·lida per unanimitat, el Grup Joventut Catalana s'ha fet càrrec de dur-la a fieli terme, i en un plaç breu, car hi ha el propòsit d'inaugurar-lo el pròxim mes d'abril en coincidència amb el Dia Universal de la Sardana, el dia 25, que es realitzarà el Vuitè Aplec. Aquest dia, serà lliurat el monument a les autoritats argentines.

Les característiques del monument del qual és autor l'escultor Jordi Casals, són les següents: La figura del personatge que dona nom al poema d'Hernández, "Martín Fierro", apareix a primer terme habilitat amb el vestit típic de gautxo, guitarra en mà i el "poncho" enrotllat al coll. Darrera seu, en altura superior, en relleu, el cap de l'autor del poema. Ambdues figures treballades en un bloc de pedra blanca. A la base del monument, un medalló de bronze amb l'efígie d'Enric Martí i Muntaner, traductor del poema al català. Un altre medalló de bronze ostenta les Qua-

ESCULTURA de Jordi Casals

tre Barres. L'alçada total del monument és de quatre metres i mig. Aquestes dades poden ja donar una idea aproximada de la importància de l'obra que la col·lectivitat catalana de l'Argentina ofrenarà al país que ens acull.

La financiació d'aquest homenatge requereix una organització adequada. El Grup Joventut Catalana voldria que hi cooperessin tots els catalans de l'Argentina perquè es tracta d'una iniciativa que interessa a tots. Cadascú hi pot col·laborar a mesura de les seves possibilitats econòmiques i s'estimaran totes les aportacions. Cal, però, que tots fem un esforç perquè puguem dir: —Veieu: És el monument al gautxo Martín Fierro del poema nacional argentí del mateix nom, obra mestra del gran poeta José Hernández, posat magníficament en versos catalans per aquell nostre poeta que es digué Enric Martí i Muntaner. A aquest homenatge a l'Argentina jo he tingut l'honor de cooperar, també".

El Grup Joventut Catalana ha nomenat una Comissió especial que visitarà els nostres connacionals del Gran Buenos Aires, que és on resideix potser la majoria dels residents al país. Però caldrà designar delegacions a les principals ciutats de l'interior que hi cuidin la recaptació a les respectives localitats, i, encara, delegacions personals als pobles on no existeixin entitats que els aplegui i invitar, en general, tots els catalans de la república a fer-se presents amb llurs aportacions perquè l'homenatge pugui tenir la força moral que representa el número de participants com més elevat millor. Hom complirà així amb un deure de gratitud a l'Argentina i de fidelitat a l'esperit català i universal.

Els 10 Premis de Santa Llúcia

Malgrat les dificultats de tot ordre que han hagut de vèncer els seus organitzadors a fi de conjurar l'intent de les autoritats espanyoles d'entorpir la festa de les lletres catalanes el dia de Santa Llúcia en què són atorgats, cada any, pels jurats respectius, els 10 premis a altres tants concursos convocats, l'acte celebrat aquella nit a Barcelona va realitzar-se enmig de l'espectació d'un públic, encara més nombros que altres anys, que omplí l'hotel i va anar seguint els veredictes i que en conèixer-se els autors premiats va aplaudir-los amb gran entusiasme i foren felicitats personalment tots aquells que eren presents a la festa.

Els 10 premis d'enguany foren atorgats així:

El "Sant Jordi" (150.000 ptes.) a Ramon Folch i Camarasa per la novel·la "La Visita". Finalista Estanislau Torres. Premi "Josep M. de Sagarra" a la comèdia "Aquí no ha passat res", de Joan

Soler, mallorquí resident a Barcelona. Finalista Baltasar Porcel. Premi "Joaquim Ruyra", a la narració "Un paracaigudes sobre la Vall Ferrera", de Carles Macià. Finalista R. Folch i Camarasa. Premi "Víctor Català" al recull de contes "Solucions Provisionals", de Joaquim Carbó. Finalista Ferran Gironès: Premi "Josep M. Folch i Torres" a "Tres narracions per a infants", de Montserrat Mussons. Finalista Maria Lluïsa Borràs. Premi "Josep Ixart" a l'assaig "Els catalans també", de Miquel Arimany. Finalista Josep-Maria Poble. Premi "Maspons i Camarasa" a "Llibre de Granollers", de Jordi Baulies. Finalista Jaume Farriol. Premi "Antoni Balmunya" a "Reflexions sobre l'educació", d'Octavi Fullat. Premi "Nova Terra" al treball "El sindicalisme a Barcelona", d'Albert Balcells. Finalista Josep Serra-Estruch. Premi "Carles Ribà" al recull "Tots nosaltres", del poe-

ta reusenc Xavier Amorós. Finalista Joan Vergés.

L'acte literari va celebrar-se en el Gran Hotel Colón, però fou insuficient per a encabir la gentada que hi volia ser. Més de 400 persones quedaren fora del local. L'hotel serví uns cinc-cents tíquets per al sopar. Degut a això, els organitzadors ja pensen en un altre local per a l'any vinent que tingui més capacitat.

"Las lenguas, signo y prenda de raza, no se forjan caprichosamente ni se imponen por la fuerza, ni se prohíben ni se ordenan por ley, ni se dejan ni se toman al azar, pues nada hay más inviolable y más santo en la conciencia humana que el nexo secreto en que viven la palabra y el pensamiento. Ni hay mayor sacrilegio, y al mismo tiempo más inútil, que pretender oprimir lo que Dios ha hecho espiritual y libre: el verbo humano, resplandor débil, pero resplandor al fin, de la palabra divina..." - M. MENÉNDEZ Y PELAYO

Ha mort el Doctor Miquel A. Baltà

A la ratlla dels 70 anys, víctima de càncer, ha mort el doctor Miquel A. Baltà, químic-farmacèutic i patriota exemplar.

Havia estat alt funcionari del Laboratori Municipal, de Barcelona; deixeble del filòsof i biòleg Ramon Turró (1854-1926); i un dels ciutadans més actius en la lluita de Catalunya contra el règim dictatorial del general espanyol Primo de Rivera (1923-1930). La farmàcia Baltà, de la Rambla de Catalunya cantonada a la Ronda de la Universitat, era un dels llocs més freqüentats per la joventut independentista d'aquell temps i d'allà sortien les millors iniciatives.

Miquel A. Baltà, intel·lectual i home d'acció, tot alhora, fou un dels fundadors de l'organització clandestina titulada Societat d'Estudis Militars (SEM) i per les seves condicions personals i la seva formació esdevingué tot seguit el guia i el Cap indiscutible de la joventut nacionalista que s'aplegava al seu entorn i s'inscrivía amb entusiasme per a formar part de les partides de futurs guerrillers disposats a la lluita per la independència de Catalunya. Les classes teòriques i pràctiques que els donava Miquel A. Baltà eren basades en els manuals militars de la infanteria francesa, editats per la casa Berger-Levrault, de París, que formaven part de la seva nodrida biblioteca particular i que va posar a la disposició dels seus alumnes. Un altre dels assessors militars de la SEM era el malaguanyat Pere Màrtir Rossell i Vilar, professor a l'Escola d'Agricultura, de la Mancomunitat de Catalunya, i especialitzat en l'estudi de l'arma de cavalleria. A la SEM figuraven destacades personalitats del moviment independentista català de l'època: enginyers, químics, arquitectes, advocats, estudiants, obrers i dependents de comerç. I, entre els intel·lectuals del moviment catalanista, la SEM comptava amb el recolzament moral i la simpatia d'homes com Lluís Nicolau d'Olwer, mort a l'exili de Mèxic, que havia anat a presenciar algunes de les pràctiques militars de muntanya dels minyons que, voluntàriament, s'havien posat a les ordres del doctor Baltà; l'advocat i pintor Magí Sandiumenge i Puig, també desaparegut fa anys; el novel·lista Alfons Maseres, cunyat de Baltà, mort a l'exili de Tolosa de Llenguadoc; el novel·lista Cèsar August Jordana, mort exiliat en terres d'Amèrica; August Matons, antic professor de l'Escola d'Agricultura, traspassat no fa gaire temps a Barcelona mateix; i una llarga sèrie d'intel·lectuals, enginyers, metges, advocats

i tècnics, sortosament encara vivents a casa nostra o a l'exili, el nom dels quals no és prudent de donar a conèixer a l'enemic d'avui. Molts dels tècnics adheritats a la SEM s'havien encarregat de ponències sobre temes relacionats amb la lluita del moment; la que es preveia per al futur immediat i també de cara a la reconstrucció de la Catalunya independent. Entre els assabentats d'aquelles activitats hi havia persones de la més diversa ideologia i formació: des del sindicalista Angel Pestaña fins al canonge Llobera. Aquella organització clandestina havia conquistat la simpatia dels sectors més diversos del moviment antidictatorial de la nostra terra.

Un dia, per obra i gràcia d'un confident, fou descoberta l'organització militar independentista i Miquel A. Baltà, senyalat com a Cap-Instructor, fou detingut, empresonat i processat i va passar una pila de temps a la Presó Model, de Barcelona, on ja hi havia els processats pel complot de Garraf, projectat contra la família reial espanyola d'Alfons XIIIè. També hi havia altres detinguts de filiació separatista i, naturalment, els més significats elements del sindicalisme de Catalunya, constantment empresonats per una simple ordre governativa i la gran majoria sense ésser processats legalment. Pels patis de la presó i durant les estones diàries de passeig, Miquel A. Baltà esdevenia, encara, l'orientador paternal i el mestre dels joves companys d'ergástul. S'esforçava, sempre optimista, en fer-los pas-

sar les hores de cel·la de la millor manera possible, ensenyant l'anglès a uns, aconsellant una vida higiènica a d'altres, per tal d'evitar els estralls físics i morals de les llargues hores de reclusió. I amb els seus coneixements i la seva habilitat, va posar a disposició dels amics i companys de captiveri un rudimentari aparell de ràdio que s'anaven passant de mà en mà els seus "deixebles", burlant la vigilància dels escarcellers. Tot sovint també ajudava a fer entrar i sortir d'amagat fulls clandestins i correspondència per tal de mantenir el contacte amb els companys que encara gaudien de llibertat.

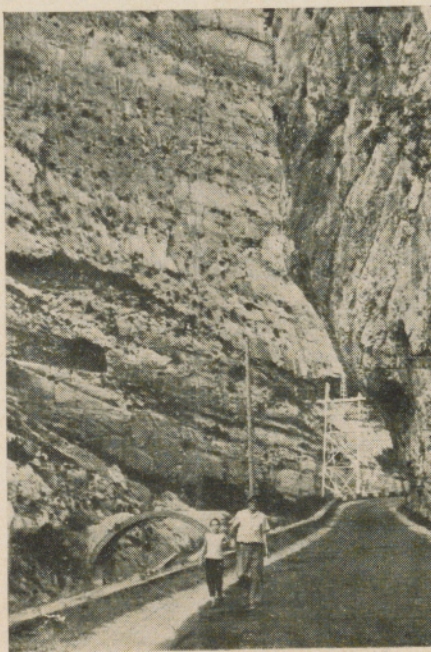
La policia s'havia pogut apoderar d'alguns fitxers on hi havia registrats els noms de més d'un centenar de voluntaris de la SEM i a l'hora de fixar la data del Consell de Guerra contra els acusats i processats com a col·laboradors d'aquelles partides armades que es preparaven "para atentar contra la integridad de la patria", com deia l'atestat del Jutge Militar, el règim del dictador Primo de Rivera va optar per sobreseir la causa per por que un Consell de Guerra contra un nombre tan crescut de processats, amb el seu Cap Baltà al davant, pogués esdevenir un acte de propaganda del moviment independentista català, tal com va passar quan el procés francès de Prats de Molló, un temps més tard, amb Francesc Macià al davant.

Després de la nostra guerra de 1936-1939, Miquel A. Baltà va passar la frontera com tants d'altres i finalment es va exiliar a Cuba, treballant en uns laboratoris i fent traduccions. Fins que l'adveniment de Fidel Castro, amb el seu sistema dictatorial, el va decidir a repatriar-se i va retornar a Catalunya on ha mort fidel als seus ideals de tota la vida.

Els seus antics amics i deixebles que encara romanen exiliats per Europa o en terres d'Amèrica, rebran aquesta trista nova de la mort del seu amic i mestre amb el sentiment profund d'haver perdut un gran company de lluita. I els que, també antics amics i deixebles, ens trobem a Catalunya, hem tingut l'honor de representar als vells companys i amics exiliats a l'hora de donar sepultura a les despulles de Miquel A. Baltà.

La causa independentista catalana ha perdut, amb Baltà, un dels seus més esforçats servidors. — Indíbi!

El primer problema català, en l'ordre d'importància, és aquest: que Catalunya tingui plena consciència que és una nació; que els catalans se sentin catalans nacionals, que és l'única manera de sentir-se verament catalans. — A. ROVIRA I VIRGILI

ADER (La Noguera). Pont sobre el riu Noguera Pallaresa
Foto Omar Escolà

El Consell Nacional Català als catalans tots, de Catalunya, de València i de les Illes! (*)

L'any 1964 marca una fita històrica. Fa 250 anys de la conquesta militar i de l'anexió de Catalunya a Castella i 25 del domini militar del nacionalisme castellà del règim Franco. En aquesta ocasió el Consell Nacional Català adreça un crit d'encoratjament i d'esperança: *Catalans, alcem-nos i marxem vers la llibertat!*

EL CONSELL NACIONAL CATALÀ. — El nostre Consell recull l'esperit de les generacions que han lluitat per la dignitat i la llibertat del nostre poble. Continuem el pensament i l'obra dels patriotes de 1640 i de 1714; dels tradicionalistes dels furs, dels liberals i dels federals del segle XIX; dels homes de la Unió Catalanista d'on arrenca el catalanisme modern. La nostra doctrina és la síntesi de les de Pi i Margall i de Valentí Almirall, de Torres i Bages i de Prat de la Riba, posades al dia d'acord amb els grans corrents moderns de la no-discriminació, de la descolonització i de l'autodeterminació de l'O.N.U. i del federalisme de les grans regions europees. És el moviment nacional català re-orientat pels experiments de la Lliga Regionalista de 1900 a 1917, i de l'Esquerra de 1931 a 1936. Els nostres símbols són els Quatre Presidents de Catalunya: Prat de la Riba, seny ordenador; Puig i Cadafalch, impulsor de la nostra cultura; Francesc Macià, l'heroi; Lluís Companys, el màrtir.

Si el govern franquista representa l'intent de destrucció del poble català, el Consell Nacional Català representa la seva continuïtat. Pel damunt de tot i esteses a tots els Països Catalans, reemprenem les orientacions alliberadores de l'Estat Català de Francesc Macià, a voltes oblidades però les úniques que a Catalunya han triomfat. En un mot: El Consell Nacional Català és el retorn a Macià.

La invocació d'aquests noms il·lustres i el retorn a Macià no signifiquen un estancament en el passat. El passat és mort. El Consell Nacional Català repren amb esperit modern una nova i vigorosa marxa des de les posicions de Macià, vers la llibertat nacional i el progrés social.

Defensem resoltament els interessos nacionals del nostre poble, pel damunt dels de tot grup o classe, en tota llur puresa i integritat, en un gran renovament que impulsi els catalans, i en especial els joves, a forjar el futur. Adreçem una crida a tots els germans de Pàtria a formar disciplinadament en aquest ampli alçament de regeneració i de rei-

vindicació de la Llibertat de la Nació Catalana i dels Catalans.

El Consell Nacional Català no és de dreta ni d'esquerra, ni de l'exili ni de l'interior. És de tots. És un alçament nacional, després de 25 anys de vexacions i d'opressió, al qual cada català aporta la seva cooperació, a mesura de les seves forces i segons la seva situació, per a l'objectiu comú de la independència dels Països Catalans. Caldrà fer, a l'interior, una acció legal tant com poguem, al marge de la llei si l'agressor ens hi obliga, i la reforçarem a l'exterior amb la denúncia constant dels atacs dels castellans franquistes prop dels organismes internacionals, del Consell d'Europa, de la UNESCO, de l'O.N.U. i de la consciència i de l'opinió pública internacionals, avui singularment propícies a la simpatia envers els pobles oprimits en lluita contra el colonialisme.

En aquesta gran empresa vers la independència dels nostres Països, el Consell Nacional Català creu que la llibertat nacional i la llibertat social són inseparables. Un moviment nacional modern ha de tenir un contingut social i proposar-se conjuntament l'alliberament de la terra i dels homes.

LA INTEGRACIÓ NACIONAL.

— Avui, el fet de major transcendència per a la Nació Catalana és el desvetllar col·lectiu de tots els països que la integren. València ens dona el gran exemple. Si un dia enemics nostres, seguint la tàctica de dividir per a vèncer, ens havien disgregat fent-nos oblidar l'origen comú i l'antiga unitat de tots els Països Catalans, posant recels entre uns i altres, avui la consciència de la comunitat nacional s'ha desvetllat arreu, com degut a un procés biològic, i tots els Països s'acosten cercant llur nova unitat i llur marxa en comú vers un futur que permeti el desenvolupament de tots els membres de la família catalana alliberats de la dominació espanyola.

Avui res no és vàlid si no porta el segell d'aquesta integració. Res no pot ésser viable si no ve determinat per aquesta voluntat d'integrar-nos novament dins la nostra Comunitat Nacional.

El respecte dels catalans per a tots els pobles i la nostra tradició federal és garantia que cap dels membres de la Comunitat Catalana no té pretensions de cap mena damunt dels altres. El respecte mutu, la llibertat i la igualtat de tots i la fraternal cooperació són les bases del règim futur dels Països Catalans. Essent fidels a nosaltres mateixos i avi-

vant una autèntica consciència de la nostra comú personalitat nacional, obrim la via vers un futur de progrés i de llibertat.

Ens cal atendre les realitats produïdes per la dispersió històrica dels Països que integren la Comunitat Nacional Catalana. Elles ens obligaran a accions en tots els ordres adaptades a les circumstàncies de cada moment. Bon nombre de grups polítics de Catalunya es mouen encara en un pla regionalista espanyol i sovint se senten més inclinats a relacionar-se amb personatges i grups madrilenys que no pas a establir una fraternal relació amb grups d'igual tendència de València o de les Illes. El Consell Nacional Català, que està pel damunt dels partits i és una organització de dimensions àmpliament nacionals, no ha d'intervenir en la tàctica dels grups polítics catalans, però sí insisteix en la gran importància nacional de l'entesa entre els grups polítics de tendències semblants de tots els nostres Països, creant així avui dins la Península un sistema de forces polítiques específicament català, sistema estès per totes les nostres Terres, dirigit per Catalans de totes les regions, i allunyat de tot intent hegemònic des de qualsevol país català.

El Consell Nacional Català, al marge dels partits i de llur lliure actuació política, considera com a funció pròpia l'acostament i la integració espiritual i cultural de tots els Països Catalans, i l'ésser l'organisme que representi en tot el seu conjunt la Comunitat Nacional Catalana.

El Consell Nacional Català vol fer present als catalans tots la importància dels nostres Països, amb una població de 7 milions d'habitants i una economia desenvolupada, a la Mediterrània i la Península on ocupa una posició simètrica a la de Portugal. I volem encara remarcar que la marxa vers la integració nacional dels Països Catalans va d'acord amb la transformació que s'opera a Europa i amb les modernes concepcions de l'Europa de les regions.

EL CONSELL NACIONAL CATALÀ I ELS PARTITS POLITICS CATALANS. — L'esperit català s'ha salvat d'un genocidi brutal i estúpid gràcies a la resistència dels partits democràtics catalans, a l'esforç magnífic i al sacrifici dels seus homes i de catalans que, malgrat no estar enquadrats en cap organització política, han fet el treball de cada dia per a protegir les

nostres essències nacionals. Gràcies a aquesta resistència anònima del nostre poble, silenciosa i sovint sorruda, la nostra llengua i el nostre esperit s'han salvat i els genocidis, afortunadament, han fallat. *El Consell Nacional Català saluda i allarga la mà a tots ells.*

No preguntem a ningú quines idees polítiques té ni a quin grup pertany. Però a tots els catalans d'íntegra consciència nacional els demanem que pel damunt o al marge dels partits, aportin llur activa col·laboració a l'empresa de l'alliberament nacional. En ella ens hi hem de trobar tots, qualsevol que siguin les idees polítiques, religioses o socials que cadascú particularment professi.

Tot i els blasmes que les jerarquies de l'Església de Toledo s'hagin guanyat amb llur participació a una guerra fratricida i al règim totalitari vencedor i acristià, mai no podem agrair prou a la clerecia catalana la seva obra cristiana de perdonar i d'agermanar novament el nostre poble amb el veritable esperit ecumènic de l'Església Tarraconense, seguint les orientacions del Bisbe Torres i Bages, del Cardenal Vidal i Barraquer i de l'Abat Escarré de Montserrat. És aquest esperit de l'Església catalana que avui troba reforç i encoratjament en les recents encíclics pontificies. Inspirant-nos en elles, el Consell Nacional Català pot demanar a tots els catalans que es respectin mutualment la consciència religiosa de cadascú, superant per un igual el clericalisme i l'anti-clericalisme per posicions constructives que creïn un clima de tolerància i de convivència d'acord amb els temps moderns.

En un règim democràtic normal tots els ciutadans són lliures d'organitzar partits. La situació anormal de subjecció dels Països Catalans imposa, però, la prioritat de la lluita d'alliberament nacional a tota acció de partit. *Abans d'actuar políticament cal crear el camp nacional on actuar*, sinó les forces polítiques catalanes s'arriscarien a perdre's fent de comparsa barrejades en les estèrils i inacabables lluites només dels castellans, puix que cap no interviendria pas en les dels bascos o gallecs o portuguesos. O es perdrien en una boira de teories i idees generals sense contacte amb la realitat catalana. Hem tingut catalans d'Icària i catalans de la Manxa o de l'Espanya gran; cal tenir ara catalans de la Nació Catalana.

Dins dels Països Catalans no hi ha lloc pels partits d'altres nacions, ni gallecs, ni castellans, ni bascos. Tots els partits han d'ésser catalans i el primer objectiu de tots ells: la llibertat de la nostra terra.

Els partits han de coincidir tots en el punt fonamental de contribuir a crear, cadascun en el seu sector, una consciència col·lectiva nacional i d'enfortir la

catalanitat de la nostra gent, i alliberar-la de tota influència extra-nacional. Tots han de sentir l'orgull de representar el nostre poble oprimint i de prendre part conjuntament en la causa de l'alliberament nacional i humà dels catalans.

El Consell Nacional Català no és un altre grup o partit. És una organització nacional. El Consell Nacional Català respecta tots els partits catalans i no aspira a absorbir-ne cap. El Consell Nacional Català ofereix, doncs, un camp nacional on els grups i els catalans de totes les idees polítiques puguin coincidir i col·laborar concentrant llurs esforços en la causa prèvia i suprema de l'alliberament nacional. Si els catalans no hem reeixit encara allí on altres pobles oprimits han triomfat, és degut, en gran part, a la dispersió d'esforços en lluites de doctrines i d'interessos, oblidant que tansols amb la concentració de totes les energies damunt d'un sol objectiu, l'alliberament nacional, podem arribar a triomfar.

El Consell Nacional Català es proposa, a l'interior, canalitzar i estructurar els corrents vers la independència nacional que avui hi ha entre els catalans i ajudar i coordinar l'acció dels grups dispersos que en aquest sentit actuen. A l'exterior, el Consell Nacional Català, des de Londres, continuarà la tasca empresa des de la seva fundació en 1953 de representar el moviment català amb un caràcter nacional i de fer sentir la veu catalana prop de les organitzacions i de les institucions internacionals en defensa dels drets del nostre poble.

L'ASPECTE SOCIAL. — Un moviment nacional no pot reduir-se a una sola classe social, no en pot ignorar cap i les ha d'integrar totes. Però un moviment nacional modern no pot deixar de tenir un aspecte social, més que més al nostre poble sotmès al domini de les oligarquies reaccionàries de Castella. Volem, doncs, la llibertat dels nostres Països i la llibertat dels nostres homes. *Catalans lliures en un terra lliure.*

La classe obrera ha de tenir els seus partits i organitzacions pròpies. A ells pertany fixar un programa de les aspiracions obreres, no pas al Consell Nacional Català, malgrat l'inerès i la simpatia que aquests problemes desvetllen en nosaltres. Amb tot, el Consell Nacional Català creu que cal proclamar un programa mínim de drets i de llibertats, que puguin ésser comú a tots i més enllà del qual cada partit pugui actuar lliurement fent avançar les seves aspiracions.

Aquest programa mínim comú a tots el Consell Nacional Català el formula com segueix:

Tota família catalana o habitant en els nostres Països té dret a unes condicions de vida que garanteixin la seva

dignitat humana i la seva llibertat econòmica i social.

Tota família, en els nostres Països té dret:

- a una casa digna i confortable,
- a la protecció de tots els seus membres,
- a una educació dels seus fills i filles completa, gratuïta en la major part dels casos, o proporcionada a la posició econòmica i social dels pares,
- a que nois i noies, de qualsevol classe social que siguin, disposin de les mateixes oportunitats i proteccions en començar la cursa per la vida.
- a serveis i a assegurances socials que ofereixin una protecció real i eficient a la salut i a l'existència dels seus membres,
- a un retir i a un repòs que assegurin als seus membres, després d'una vida activa de treball, uns anys confortables i lliures de preocupacions.

Però, hi ha encara altres drets especials que cal reconèixer a la classe obrera:

- Tots els obrers, en els nostres Països, tenen dret:
- a la lliure sindicació, en sindicats exclusivament obrers, amb una aliança entre els Sindicats que representi la unitat de la classe obrera catalana,
- a la vaga com a arma per a la defensa de llurs interessos,
- a intervenir, a través de llurs sindicats, en l'elaboració de la legislació pràctica del treball.

Una simple afirmació de drets estampada en les lleis no tindria més que una valor teòrica. Cal primer una confortable situació econòmica dels obrers i dels ciutadans tots que els independitzi econòmicament i que sigui la base de llur llibertat personal, socialment i políticament.

L'Estat Català garantirà als nostres homes aquesta base econòmica i l'exercici en la pràctica dels drets esmentats.

Declarem, aixímateix, que les riqueses naturals dels Països Catalans pertanyen al poble català, que els serveis públics han d'ésser nacionalitzats o municipalitzats, i que els nostres recursos econòmics i financers han d'aplicar-se en primer terme a la millora i al progrés de la nostra economia i del nostre poble sota la direcció i la planificació de l'Estat Català.

Hi ha avui als Països Catalans una massa d'immigrants de països hispànics. Són les víctimes de la mala administració dels governs espanyols que els han forçat a deixar llurs països, abandonats i pobres. Ells han triat lliurement de venir a treballar i a viure a la nostra

terra L'Estat Català reconeixerà a aquests immigrants tots els drets d'una persona humana i d'una família catalana.

Però també caldrà que l'Estat Català, com Estat independent i sobirà que vetlla pel nostre poble i la nostra terra, ordeni totalment l'entrada d'immigrants en el nostre territori nacional d'acord amb les nostres necessitats econòmiques i socials i amb les nostres possibilitats d'assimilació.

Tansols una condició demanem: adaptar-se i ésser lleials a la terra que els ha acollit i els ha donat treball i benestar. Si avui són els "altres catalans", com els anomena un llibre recent, que un dia ells i llurs fills siguin catalans com els altres per la llengua i per la lleialtat al poble i a la terra catalana. Essent caixí, que siguin benvinguts.

L'Estat Català, però, de cap manera no podrà tolerar cap maniobra destinada a utilitzar emigrats com a elements ètnics per a pertorbar la integritat de la nostra cultura i de la nostra sobirania nacional.

EL PASSAT ÉS MORT. — Persistir únicament en les mateixes orientacions dels vells partits destruïts el 1939 en la nova etapa decisiva en què segurament entrarem en el futur pròxim, seria oblidar les realitats produïdes en els darrers 25 anys a l'Estat Espanyol i al món i no adonar-se del canvi profund de circumstàncies entre el passat i el futur.

El problema polític de l'Estat espanyol no ens atrau, ni ens pertoca fer sacrificar catalans per a cap solució. És clar que hem de lluitar contra el franquisme en els nostres Països i per a establir un règim democràtic per a castellans, bascos i gallecs, així com la llibertat nacional d'aquests dos darrers pobles, igual com per a nosaltres. Podem assegurar a aquestes dues nacions que *l'ajut del Consell Nacional Català, fidel a l'esperit de Galeusca, no els mancarà mai.*

És trist constatar que enfront del nostre poble s'han aixecat tota mena de tendències polítiques castellanes—falangistes, monàrquics, conservadors, Opus Dei. Tots han col·laborat en el règim Franco i en la seva persecució de les nacionalitats perifèriques. Cap d'ells no ha fet res per aturar-la. Tots ells són moguts pel mateix nacionalisme agressiu i dominador dels retrògrads castellans incapaç de comprendre l'existència d'altres pobles i de respectar llurs drets. Tots ells són còmplices del crim de genocidi sancionat pel dret de les Nacions Unides.

Vint-i-cinc anys d'una política d'opressió no passen debades sense crear reaccions en el poble oprimat. Que els castellans, retrògrads i demòcrates, no es sorprenguin de què la política de persecució del nacionalisme castellà agressiu produeixi entre catalans i bascos reaccions semblants a les que aquesta mateixa política produïu en altres pobles d'Europa i d'Amèrica.

Vint-i-cinc anys de genocidi han es-

tat per a nosaltres un greu escarment i seriem un poble d'inconscients i d'irresponsables si tornéssim endarrera a repetir les mateixes aventures passades que ens tornarien a menar a les mateixes desastroses conseqüències. El més fervent defensor de la democràcia a Espanya no ens pot donar cap seguretat de què un règim democràtic hi serà estable o no serà novament enderrocat com ho fou per la IV Guerra Civil Espanyola. Avui la millor política nacional catalana per al futur és *la reflexió damunt l'escarment i la precaució.*

Pensar avui en la Monarquia o en la República com a solució per al futur, és fer un diagnòstic errat de la malaltia d'Espanya. Ideals que foren una generació endarrera, avui han perdut llur vitalitat. La història no marxa endarrera ni retorna. El passat és mort. Un poble jove i dinàmic com el nostre no es fossilitza esguardant el passat sinó que marxa endavant i forja el futur. El Consell Nacional Català crida el poble català a *noves solucions i a formar en aquesta marxa vers la llibertat dels catalans.* (Acabarà en el núm. pròxim)

(*) El mes de setembre publicarem el manifest del CNC sobre el 250è aniversari de la defensa i caiguda de Barcelona l'onze de setembre de 1714. Posat aquell document a consideració dels grups nacionalistes de l'Interior, ha estat ampliat amb altres capítols que li donen una importància excepcional. Considerem de gran interès donar-ne la versió definitiva. — **La Direcció.**

ELS NOSTRES HOMES PEL MON

Suècia atorga al Doctor Trueta el títol de Doctor Honoris Causa

"Ressorgiment" donà, en el proppassat número, notícia d'haver estat atorgat al Doctor Josep Trueta, el títol de Doctor Honoris Causa de la Universitat sueca de Gotemburg.

Ens plau avui d'informar-ne amb més extensió gràcies a una personalitat que fou present a l'acte cerimonial del lliurament del títol.

Per acord del Claustre de la Universitat de Gotemburg, prèviament aprovat pel Cancellier de les Universitats Sueques, el títol de Doctor Honoris Causa fou conferit al nostre il·lustre connacional pel Rei Gustau VIè. L'acte del lliurament es féu el 17 d'octubre. Començà amb la desfilada tradicional de professors, catedràtics i estudiants. Féu la presentació del científic català, el professor Moberg, degà de l'Escola de Medicina, qui, en referir-se a la personalitat del Doctor Trueta, Professor d'Ortopèdia i Traumatologia a la Universitat d'Oxford, digué que les universitats sueques, en atorgar-li el títol, premien en ell els seus grans mèrits com a cirurgià i els seus estudis sobre l'ori-

El doctor Josep Trueta és proclamat Doctor Honoris Causa

gen de l'os, puix que allò que, ara fa deu anys, el savi català avançà com a hipòtesi, ha estat comprovat suau i finalment acceptat a Anglaterra, als Es-

tats Units i, posteriorment, a Suècia.

Parlà després, atenent a una tradició, el President de l'Associació d'Estudiants de la Universitat qui, dirigint-se al nou Doctor Honoris Causa, ensems que als doctors suecs que aquell dia es graduaven i en rebien els títols i, en nom dels seus companys, pregà que fessin extensius llurs coneixements científics a la generació novella àvida de saber. En nom dels nous doctors, el Doctor Trueta va contestar amb paraules que feren impacte al cor dels presents. Digué, en resum apretat, que generalment "la joventut creu que canvi és sinònim de progrés i que el que és nou s'ha de considerar millor que allò que no ho és. Aquests raonaments —afegí— són errors i hauran de modificar-se, puix que en la transmissió dels fruits de l'experiència d'una generació a la que segueix cal preservar el que és patrimoni comú, si bé també cal no amagar les fallides a fi que puguin ésser evitats errors com els que desferen la generació de l'orador, els dirigents de la qual foren incapaces de prevenir les dues cruels guerres mundials i, àdhuc, les

feren inevitables per la barreja de la miopia mental i dels prejudicis dels uns i les descabellades teories de la pseudociència social dels altres. El resultat ha estat l'aplanament de la civilització europea fins a fer témer que està prop del seu final. Per consegüent, el progrés cal esperar-lo si les joventuts que pugen poden agermanar, com ho saberen fer els homes de la generació que ara s'està acabant, els milloraments d'ordre físic i material, que ens han donat, en vint anys, la penicil·lina, el radar i la televisió, amb una superació equivalent en l'ètica, la moral i els altres atributs espirituals de l'home." El Dr. Trueta finí la seva exposició referint-se al díptic de Shelley: "Tre wise want love; those who love want wisdom", que hom tradueix així: "Els savis volen amor i aquells que estimen volen saviesa".

Una gran ovació de l'auditori universitari va rebre el nostre home de ciència car és evident la preocupació dels universitaris suecs per alguns dels

estralls que causen els avenços de la civilització materialista en aquella progressiva nació, admirable capdavantera en organització estatal i en serveis socials, que li donen categoria universal.

Ultra el barret de copalta característic de la Universitat Sueca, de l'anell d'or símbol de l'enllaç amb la Universitat i del diploma reial, el Dr. Trueta va rebre com a present els cascs de les dues bales de canó amb què fou anunciat al poble suec que la Universitat comptava amb un nou Doctor.

A petició d'entitats científiques de Gotemburg, el metge català homenatjat va donar dues conferències que foren escoltades amb gran atenció i interès pel docte auditori, el qual va aplaudir-lo calorosament.

Tota la premsa del país suec s'ha fet ressò de l'homenatge i de l'estada del Dr. Trueta a Suècia. Vàries publicacions recordaren que és català i autor, entre altres llibres, del "The Spirit of Catalonia", publicat en anglès.

del monument al Conseller en Cap Rafael Casanova. Tan sols direm que es reuniren més de tres milers de persones, que amb la seva presència i els seus crícs obligaren la policia a realitzar una brutal càrrega i set detencions per tal de dissoldre la pacífica manifestació. En el seu desig de no crear màrtirs, els arrestats no foren maltractats i el dia següent foren posats en llibertat. Però tant els sel detinguts com els cridats posteriorment a declarar, han rebut multes de 25.000 pessetes, cada un d'ells, màxim autoritzat per a multes governatives. El total de les multes imposades puja mig mil·ló de pessetes.

Què ha representat aquest 11 de setembre de 1964? Quines lliçons en podem treure? Intentem breument d'anàlitzar-ho. El fet ha estat un dels primers intents seriosos de sortir de la clandestinitat, de practicar una política de carrer, únic mitjà vàlid per enderrocar la dictadura. La major part dels assistents érem joves, que no anàrem a la manifestació a recordar temps passats, sinó que anàvem a afirmar amb la nostra presència una voluntat de futur i que provàvem que la consciència nacional d'un poble no es pot destruir amb "25 anys de pau".

La representació més nombrosa era la de les classes populars que no volem (fet impossible avui) que les reivindicacions catalanes puguin tornar a ésser patrimoni de la classe opressora, sinó que reivindicuem una Catalunya per a tots, una Catalunya sense classes.

La convocatòria de l'acte fou obra de totes les organitzacions polítiques i sindicals que d'una forma o d'una altra demanen la llibertat per a Catalunya i els seus homes. Tan sols hi eren absents certs "revolucionaris" que no creien en les possibilitats d'èxit d'una manifestació política al carrer en nom de Catalunya, o potser que la seva visió i els seus interessos són tan espanyols com els del règim. El fet és que la manifestació política més important feta a Catalunya aquests anys és un acte català.

Potser la realitat vagi demostrant a aquests cercles, minoritaris per sort, que la lluita per la llibertat social a Catalunya cal que vagi indisolublement unida a la lluita per la llibertat política del nostre país.

La fita marcada per l'onze de setembre d'aquest any ens mostra quin és el camí a seguir: el de la unitat i solidaritat entre tots els catalans i aquest camí passa pel carrer. Molta és la feina que ens cal fer encara, però ara ningú no ens podrà aturar fins aconseguir el que volem: LLIBERTAT PER A CATALUNYA, que no vol dir altra cosa que LLIBERTAT PER A TOTS ELS CATALANS."

D'ARA, periòdic clandestí

Un altre màrtir de Catalunya

LLUIS BENITO I EMBID

EL jove Lluís Benito i Embid, empleat del Banc de Biscaia de Barcelona, el dia 29 d'octubre sortia del treball amb uns companys de feina, quan es topà amb uns grups de falangistes formats principalment per gent forastera que feien una manifestació, perquè anaven a inaugurar el monument a José Antonio Primo de Rivera. Els joves empleats bancaris que comentaven, irats, els recarrecs sindicals falangistes que els havien descomptat de llur salari, es creuaren algunes frases al·ludint la manifestació. Foren entesos i els pinxos falangistes se'ls abraonaren i els agrediren. Els agredits fugiren, però Lluís Benito i Embid, després d'haver estat maltractat, fou lliurat a la policia i aquesta, guardadora dels 25 anys de pau (ara ja són 26), el portaren a la "Jefatura" de la força ocupant de Catalunya. Lluís Benito i Embid protestà enèrgicament de l'agressió i de la detenció, i aleshores els policies es llançaren sobre el detingut i l'apallissaren bestialment deixant-lo sense sentit. En vista que no tornava en sí, fou tramès a l'hospital on morí al cap de cinc dies sense haver recobrat el coneixement.

Heus ací un retrat del règim que impera a la Península i que subjuga a la nostra Pàtria. I tenim, sort, encara, que el govern espanyol no vol escàndols internacionals perquè perjudica la seva mi-

sèrrima economia, que apareix brillantíssima per obra i gràcia de la mina del turisme. Si no fos aquesta situació que frena els instins cavernaris i que els obliga a parlar constantment de liberalització, se sentirien lliures per a imposar la pau absoluta per mitjà dels cementiris i de les presons. Malgrat tot, sovint, el primitivisme surt a la superfície i es produeixen tota mena d'atemptats: Incendis d'estatges, clausures, prohibicions, penyores-robatori, detencions i ara, altra vegada, ja assassinen. La llista inacabable de màrtirs, començant per Lluís Companys i Carrasco i Formiguera i passant per Rahola i Domènec Latorre els deu semblar esquifida i al cap de vint-i-cinc anys, amb un sadisme sense parió, encara necessiten alleujar la seva set de maldat. Volen imposar el terror i emascular a tot el poble per tal que els vint-i-cinc anys es converteixin en una eternitat.

Lluís Benito i Embid és un màrtir d'una generació actual que no es deixa dominar per l'exèrcit victoriós. Aquesta generació és l'ànima de Catalunya que ressorgeix, com sempre! Benito és un tros que han esquinat de l'esperit de la nostra terra. I ells es deuen sentir sàdicament satisfets. No saben, però, que per aquest camí es crea el clima necessari per acabar amb la vergonya subeuropea que impera a Espanya.

F. S.

De l'Onze de Setembre, encara

"Al moment que aparegui aquest butlletí, ja serà prou coneguda de tothom

la manifestació que tingué lloc el dia 11 de setembre a l'antic emplaçament

APENDIX: *Pessetes, pessetes, pessetes!* — Sembla que l'import de les multes que el governador civil de Barcelona imposa per actes repressius de les activitats catalanes queden a favor seu com a premi al seu zel de Gos d'Atura. Tanmateix la collita del mes de setembre ha estat copiosa, abundant, puix que, demés del mig milió aconseguit a la ciutat Cap i Casal, la collita a les poblacions circumdants també ha estat bona. Vegeu, sinó:

A la vila de Moià, població on va néixer l'heroi de la defensa de Barcelona, Rafael Casanova (sense el de que, encara!, molts li pengem), s'havia organitzat un acte folklòric i de cançons modernes el qual fou prohibit pel governador de la província. Hom atribuï l'organització al senyor Andreu Ros, veí de Moià, al qual s'imposà la multa de 25.000 pessetes (abans eren de 10.000).

A Sant Boi del Llobregat, nombrosos ciutadans visitaren la tomba de Casanova existent a l'església parroquial; hi deixaven una flor i seguien el seu camí. D'aquesta manera desfilaren centenars de patriotes per tal d'homenatjar el defensor de les llibertats catalanes. Assabentada la policia de la inusitada concurrència a l'església, s'hi féu present un escamot i hi detingué a Joan Vendrell, alliberat poc després, però amb la multa consegüent de 25.000 de l'ala.

A Montserrat, l'Abat Escarré féu pública una pregària "pels heroics catalans que, fa 250 anys, van donar la seva sang en defensa dels drets legítims del poble català". L'Abat encara no ha estat multat.

A Sabadell hi ha un "Monumento a los Caídos" que perpetua els estralls de la guerra que el facciós general Franco va iniciar contra el règim democràtic que l'Estat espanyol s'havia donat en lliures comicis. Bé, la nit del 10 a l'11 de setembre —just als 250 anys de la pèrdua de les llibertats catalanes— al cim del monument va aparèixer una gran bandera catalana tan ben afermada que la policia va esmerçar unes quantes hores per a retirar-la i no va poder evitar que els obrers que anaven a les seves ocupacions de bon matí, poguessin contemplar-la lliurement.

~~~~~  
*¿Però encara és un problema, la categoria nacional de Catalunya? Declarem-ho amb franquesa: encara ho és. Encara hi ha molts catalans que, per compte d'ànima nacional, tenen animes regionals, provincials o comarcals, que els donen aquell trist caràcter de patges, macips o servents; aquella baixa graduació de ciutadans de segona classe i d'homens desclassificats. La desnacionalització, en efecte, és una espècie de desclassificació. — A. ROVIRA I VIRGILI*

## D E N Ú N C I A

### A LA COMISSIO DE DRETS HUMANS DE LES NN. UU.

Relacionat amb l'assassinat del jove Embid, el Grup Joventut Catalana d'aquesta ciutat ha dirigit a la Comissió de Drets Humans, de les Nacions Unides, el document que ens complaem a reproduir:

"Comissió de Drets Humans. Organització de les Nacions Unides.

Nova York.

"Amb tot respecte:

"Tenim el deure d'adreçar-nos a aqueixa alta Comissió per a sol·licitar la seva intervenció davant un nou atemptat de l'Estat policial espanyol contra civils catalans que aquesta vegada ha cestat la vida a un home jove.

"El 29 d'octubre darrer els falangistes inauguraren a Barcelona un monument al fundador de llur partit. Hi anaven en manifestació. Tres joves que sortien del Banc en què treballaven, comentaven en veu alta llur descontent pels nous descomptes efectuats en llurs sous a benefici de l'organització falangista. Perseguits per la policia, dos d'ells aconseguiren fugir, però el tercer, Benito Embid, fou portat a la Comissaria on l'apallissaren fins a fer-li perdre el sentit. Davant l'estat en què l'havien deixat, els policies el traslladaren a l'hospital on va morir cinc dies després sense haver recobrat el coneixement. Per burla de tots, la grotesca versió oficial atribuïa el decés a un estat alcohòlic agut.

"Fem aquesta denúncia no tant pel seu alt valor del fet en si, sinó perquè representa l'estil típic d'un règim de força que des de fa 25 anys s'ha fet amo i senyor dels tres Països Catalans (Catalunya, el País Valencià i les Illes Balears) per a assimilar-los a favor d'Espanya.

"Nosaltres, els catalans, som més queixosos que els espanyols contra el règim que ens atenalla a tots puix que som, per a ell, un poble rebel que no es deixa assimilar. Nosaltres sofrim la persecució de la nostra llengua materna, cosa que els espanyols no poden dir. Per aquest tracte discriminat que se'ns dóna és que Benito-Embid ha mort suau. El mateix fet, a Madrid, no hauria estat reprimat amb tanta brutalitat.

"Denunciem com responsables directes del fet al Governador Civil de Barcelona, al Cap de Policia de la mateixa ciutat i a llurs subordinats autors materials del crim. Noti's que cap d'aquests funcionaris no és català.

"Sol·licitem enèrgicament de la Comissió de Drets Humans la màxima activitat a fi d'aconseguir que aquest fet, vergonya de la humanitat, sigui l'últim d'aquesta mena que ens afligeixi.

Agraïrem l'acús de rebut de la present.

Ricard Marco, President. Arquitecte Eudald Vidal, secretari.

Buenos Aires, 25 de desembre, 1964"

~~~~~  
En els moments més apassionats dels nostres conflictes mai no han deixat de sorgir, a un i altre costat, uns ambaixadors dialèctics que, sense paradoxa, "estan carregats de raons". Diuen coses a la manera gongoriana i barroca de l'Ortega i Gasset, o del Xénius. El nou bisantí es diu ara Ferrater-Mora, que tot ho arranja amb la seva metafísica, i que ens explica com ho hem de fer per la nova concòrdia. És un conte que ja s'ha explicat massa vegades. Dr. JAUME ROIG

(Del discurs sobre l'11 de Setembre a l'Orfeo Català de Mèxic).

Mestre Jou S. A.

Caixa Postal, 5682

Rua Martins Fontes 99, térreo

Tele g. "Mestrejou"

Tel. 33-3904

SÃO PAULO

(BRASIL)

Herbes Medicinals
TE "TON-KING"

Ceràmica industrial

VINS MESTREJOU

Livrarias Mestrejou, S.A.

Rua Augusta, 2813 - Tel. 80-4210

Rua 7 de Abril, 172 - Tel. 37-2723

SÃO PAULO

Trav. do Ouvidor, 14 A
Tel. 22-2574

RIO DE JANEIRO

LLIBRES

Representants i Distribuïdors
d'Editorials Estrangeres

La llibertat és més lleugera que una palla. Encara més i més, poèticament: és com un raig de sol.

Però ho és tant de lleugera, és tan imprecisa i porta tants maldecaps, que ningú no la vol. Un exemple terrible de llibertat: considerar lliures els altres. Un altre: esperar-ho tot de si mateix.

Per a ésser lliure cal ésser responsable. I això és el més difícil que hi ha en aquest món.

Per això hi ha tanta gent que prefereix queixar-se i no pas lluitar. Així se saben i es mantenen irresponsables.

Una forma de màxima responsabilitat és la participació activa en el poder. D'ací que com més hi participen més llibertat hi ha en el poble.

Una forma màxima d'irresponsabilitat és donar el màxim de poder a un sol home. Exemple: la Monarquia tradicional.

Per això Catalunya, que durant molts segles i en plena puja de la Monarquia, fou un poble de gent responsable, atenguà tant com pogué el poder del Rei. I als reis, homes també lliures i responsables, el joc agradava.

A FORISMES

VII — SOBRE LA POR A LA
LLIBERTAT

El gran error de la nació catalana a Casp, no fou l'elegir aquest o aquell rei, sinó el no haver comprès que ja no en necessitava de Rei.

Però el greu del cas és que el mal encara dura. I ni "Els Segadors", ni l'"11 de Setembre", ni el mateix "14 d'Abril", superaren fonamentalment Casp. I Casp està, encara avui, ací.

Un poble republicà a la recerca d'un Rei. Heus ací un curiós espectacle! Però un agravant encara: que els que realment ho saben el volen espanyol!...

Què és un Rei? Tothom ho sap. Però el que tothom no vol saber és que anar al darrera d'un "líder", d'un "gran dirigent", d'una "gran figura, és també anar al darrera d'un Rei.

Tothom es queixa del Franco. Jo també. Però... és un Rei, ve't'ho aquí! O una mena de Rei, dit Caudillo.

I es va encorbant, es va encorbant,

podrint-se de vell. I tothom diu: "Però n'hi ha per estona!" I és que diuen: "Que durí! Que durí!"

Què en farem de la llibertat?

Víctor Castells

Notícies

UN PESSEBRE CATALA. — La revetlla de Nadal, a les 23.15 hores, el "Fondo Nacional de les Artes" d'aquesta ciutat va presentar un espectacle audiovisual per un canal de Televisió a base d'un pessebre construït a la manera catalana que tant renom ha donat al nostre país. És un pessebre que la seva propietària, una dama argentina, va donar al Museu Colonial i Històric de Luján, ciutat famosa per la seva Basílica consagrada a la Verge del mateix nom. És un pessebre de dimensions extraordinàries. Unes sis-centes figures l'integren, ultra la reproducció de la ciutat de Betlem i els seus voltants. Hom diu que aquest pessebre és un dels més grans del món, la construcció del qual —llegim— "en su mayoría obra de artesanos catalanes" va durar mitja centúria.

Els diversos moments de la temàtica nadalenca foren presentats exactament com estan en aquest singular pessebre.

ROSER BRU. — Aquesta pintora catalana que resideix fa molts anys a Santiago de Xile, on s'ha fet un nom artis-

Confiteria "La Rambla"

PERE A. SALAS & CIA. SOC. DE RESP. LTDA.

FABRICA DE DOLÇOS

(CAPITAL \$ 70.000)

SARMIENTO 861

BUENOS AIRES

TELEF. 35-0195

Per cada Festa un Producte Adient

Elaboració diària d'ESPECIALITATS CATALANES

Braços de Gitano Biscuits de la Reina Palos de Jacob

— Els nostres **TORTELLS** són una delícia —

PERSIANES

BOMBONERIA FINA - SERVEI DE LUNCH

MERENGUES

☐ Comandes per a la Ciutat i per a l'Interior de la República. - Atenem encàrrecs per Telèfon ☐

tic molt considerat, ha estat invitada a concórrer a l'Exposició Anual del Gravat organitzada per la Galeria Sudamericana de Nova York, que s'inaugurà el dia 8 d'aquest mes. Roser Bru hi encapçala el grup que hi representa Xile. Hi concorren artistes d'onze repúbliques sudamericanes.

A remarcar que hi figura tal com signa sempre les seves obres: Roser Bru.

HOMENATGE A PERE COROMINES. — Amb motiu del 25è aniversari de la mort de l'escriptor català Pere Coromines, el grup Joventut Catalana va anar a retre-li homenatge, dipositant una ofrena floral al Panteó social del Montepio de Montserrat on reposen les despulles del gran patrici. L'acte s'efectuà el dia 5 de desembre. Pere Coromines morí a Buenos Aires el 2 de desembre del 1939.

EL PATRONAT DE CULTURA CATALANA POPULAR. — La Delegació a l'Argentina d'aquesta institució amb seu a París, ens informa de la seva actuació durant l'any 1964. El moviment de tresoreria o Estat de Comptes és el següent:

Ròssec de l'any anterior,	\$ 1741.—
Ingressos durant l'any,	„ 10935.—
	12676.—
Sortides: Gir a París,	\$ 6930.—
Despeses	„ 2513.—
En caixa	\$ 3233.—

Per secretaria s'han tramès lletres de felicitació: A la senyora Lluïsa Vehí

per haver estat nomenada Directora del Teatre Nacional Argentí; a l'eminent escriptora Catarina Albert (Victor Català) en celebració del seu 94è aniversari, i al Mestre Pau Casals en ocasió de l'estrena del seu oratori "El Pessebre" al Teatre Colón d'aquesta capital, tots els quals han agraït l'atenció del nostre Patronat.

D'ADMINISTRACIÓ. - Hem d'assabentar als nostres subscriptors i amics que la subscripció d'aquest any a "Ressorgiment" és de 300 pesos per semestre.

A tots aquells subscriptors que estan en deute amb la nostra publicació els demanem que vulguin posar-se al dia amb l'Administració a fi de cooperar a la continuïtat de "Ressorgiment", avui més necessària que mai en defensa de la cultura catalana i dels ideals de pau i de llibertat per al nostre país.

L'Administrador

OBITUARI. — El dia 6 d'aquest mes morí en aquesta capital la senyora Dolors G. de Casanoves als 75 anys d'edat, catalana de Fraga.

Esposa del senyor Francesc Casanoves, durant la guerra del feixisme espanyol contra les institucions democràtiques de Catalunya i la República, va significar-se a Bolívia —on aleshores el seu marit hi exercia funcions representatives

oficials de la República—, pel seu infatigable ajut a les víctimes com, després d'acabada la guerra, per l'amor i la sol·licitud que posà en la rebuda i acollença dels exiliats i de llurs famílies.

Al nostre bon amic Casanoves (qui, en perdre el Centre Català de Mendoza la biblioteca entera, cremada durant l'incendi de l'edifici, féu donació de més de sis-cents llibres perquè fos el començ de la nova biblioteca), adrecem d'ací estant els nostres sentiments de condolença per la pèrdua que acaba de sofrir.

DE ROSARIO. — El període estival redueix, en general, les activitats de les institucions catalanes de pertot el territori argentí. Ací, a Rosario, pot dir-se que es redueixen els esbargiments que es realitzen a La Masia, a mitja hora d'òmnibus, als afores de la ciutat, que ofereix el regal d'unes hores a l'aire lliure amb bon sol i bona ombra els dies que el termòmetre puja amb desmesura. La temporada d'enguany va inaugurar-se la primera desena del mes passat, amb atractius diversos tals com una ballada de sardanes i jocs per als infants; competició futbolística entre equips de casats contra solters i casades contra solteres; salts de corda, carreres de sacs (millor d'ensacats), etc., tot plegat dins un clima familiar, alegre i bulliciós. Cap a la posta, retorn a la ciutat satisfets, tothom, d'una diada ben aprofitada per a la salut.

DE CORDOBA. — El "Coro de Cámara de Córdoba" a Catalunya. Aquesta institució, dependent de la Direcció de

Lluís Llorens

ESCRIVÀ

AL MIRANTE BROWN 9 4 7

Tel. 629 - 9852

MORON F. C. N. D. F. S.

BUENOS AIRES

Ref. Esmeralda 155

45-4848

HORMOVIT H3

CREMA VITALITZADORA

Molts anys de joventut amb

un minut diari d'aplicació de

HORMOVIT H3

LLERS LABORATORIS

Cultura de l'Estat cordobès, que dirigeix el mestre César Ferreyra va emprendre a darrers de desembre una gira artística pels Països Catalans gràcies a les gestions fetes prop dels orfeons de Catalunya pel Servei d'Expansió Catalana que dirigeix el nostre amic i col·laborador J. M. Ribera i Faig. L'esmentat conjunt cordobès és el mateix que va prendre part en la representació d'**El Pessebre**, de Pau Casals, en el Teatre Colón de Buenos Aires l'abril de l'any passat. Una combinació amb els integrants dels conjunts corals de València i Barcelona, farà que els 18 components del conjunt argentí siguin hostes de dirigents i orfeonistes dels llocs on vagin a actuar. El programa de concerts s'ha confeccionat d'acord amb els següents conjunts catalans: Orfeó Universitari i Petits cantaires, de València, i Coral Sant Jordi, Schola Cantorum Universitària, Capella Clàssica Polifònica del F.A.D. i Escolania del Monestir de Montserrat. Els concerts que es donaran seran gratuïts.

DE MONTEVIDEO (Uruguay). — Unificació. Una notícia agraïda ens plau avui de donar als lectors de "Res-sorgiment". El "Casal Català" i "Llar Catalana" s'han posat d'acord per a, de les dues, fer-ne una sola entitat. En realitat la collectivitat catalana de Montevideo no dona per a mantenir dues entitats; amb una de sola n'hi ha prou. Circumstàncies especials de caire econòmic han determinat la unificació la qual s'ha produït amb la major bona voluntat de part d'ambdues institucions. Els elements de "Llar Catalana", entitat que organitzà els Jocs Florals de la Llengua Catalana allí celebrats darrerament, han ingressat de nou al vell Casal. D'aquesta manera s'ha solucionat germanívolament la qüestió que separava als nostres germans de la capital de l'Uruguai. Ens en congratulem i els felicitem. • La impressió del Llibre dels Jocs Florals celebrats ací darrerament, s'està confeccionant amb ritme accelerat. Per les noves que en tenim, sembla que apareixerà durant aquest mes de gener o a la primera quinzena de febrer.

D'ASUNCION (Paraguay). — Ens han arribat notícies del Paraguai que es refereixen als catalans d'aquell país, després d'anys de silenci i de nul·les activitats positivament catalanes. Les notícies d'ara ens fan saber que encara existeix el Centre Català que benemèrits connacionals van fundar a Asunción perquè fos casal dels catalans i instrument d'expansió col·lectiva de les coses catalanes. Amb aquest esperit va néixer i amb el mateix esperit va créixer. Passaren dècades. Vingué un temps, però, no molts anys enrera, que el Centre Català d'Asunción, dirigit per nous homes, alentí les poques activitats realment catalanes que venia realitzant, i, aquesta falta d'energia vital portà, sensiblement, la institució a una minva d'aquell esperit inicial que els seus fundadors van insuflar-li i, a poc a poc, caigué en un marasme abaltidor fins que la davallada fou total. Els seus dirigents, mancats del tremp patriòtic dels fundadors, arribaren a baix de tot, àdhuc a rebre en els seus salons, i a homenatjar-la, la representació del règim franquista a aquella ciutat. El Centre Català ja no podia anar més avall. Ara, però (el novem-

bre passat) féu 50 anys que el fundaren aquell grup de patriotes que es deien Serafi Marsal, S. Puigbonet, Josep Costa i Martí, Ignasi Clarià, l'escultor Josep A. Dalmau, Antoni Estragués, Ramon Sol i Josep Codina, entre altres, i aquesta avinentesa ha estat aprofitada pel senyor Enric Marès, amic nostre, per remarcar el cinquantè aniversari d'aquell Centre, pel que es veu, encara existent (naturalment, per bé que sense l'esperit català d'abans) en un article publicat al diari "La Tribuna" d'Asunción, article en el qual el senyor Marès fa història de la institució catalana, n'enumera l'obra feta i els homes que van realitzar-la, però segurament en homenatge a ells silencià piadosament la davallada d'aquests últims anys. És un article interessant en el qual el seu autor, paraguaià fill d'aquell nostre bon amic i gran demòcrata Pere Marès, nadiu de Roses (Empordà), de noble memòria, reivindica l'obra sana i patriòtica del Centre Català dels seus fundadors i de tants altres consells directius que els succeïren amb entusiasme i fervor. L'article d'Enric Marès acaba

amb aquestes belles paraules: "Un català no ho és ben bé si no s'expressa en el seu idioma; en ell resplendeix tota la seva personalitat: forta, activa, simpàtica i arravatadora".

• **Josep Costa i Martí.** Un dels catalans més significats dels residents al Paraguai era aquest nostre connacional i amic que hi morí el dia 5 de desembre passada ja la setantena. Feia 55 anys que hi residia. Com dèiem en la nota precedent, fou un dels fundadors del Centre Català que el presidí en diverses oportunitats. Català dels bons, mantingué la seva integritat patriòtica i la seva fidelitat a Catalunya i als seus ideals de llibertat nacional en tot moment. Era nadiu de Badalona. L'amic qui ens assabenta del traspàs de Costa-Martí remarca que fou "un gran català que va honrar la seva pàtria i la collectivitat catalana d'Asunción". Efectivament. La Casa Rius i Jorba, una de les més importants, antigues i prestigioses del Paraguai, el tingué de director durant diverses dècades, i, encara, era membre del seu directori.

El millor regal: un Llibre Català

Les Cultures Minoritàries Europees	(Jordi Ventura)
Els Heretges Catalans	(Jordi Ventura)
Nosaltres els Valencians	(Joan Fuster)
Els altres catalans	(Francesc Candel)
Art i Societat	(Alexandre Cirici)
RAIMON - Col·lecció Biografies Populars (Joan Fuster)	

Adquiriu-los en la llibreria del MONTEPIO: Misiones 141. Buenos Aires

La Camionera Mendocina

Càrregues - Paqueteria - Mudances

Servei d'Exprés diari amb camions

entre Mendoza i Buenos Aires i viceversa

MENDOZA - Necochea 494..... Tel. 17299

„ - Dipòsit: Patricia Mendocinas 2839

Tel. 18793

BUENOS AIRES - Dipòsit: Moreno 2933 T. E. 97-6014

tota
una ciutat
a les
vostres mans

BARCELONA BLANC I NEGRE

Un monumental àlbum de fotografies que constitueix un document sense precedents sobre la Barcelona d'ahir i d'avui. Grandesa i misèria de la capital mediterrània, revelada en unes imatges originals, expressives, pintoresques... i sempre profundament humanes.

Fotografies de
X. MISERACHS

Textes de
JOSEP M. ESPINÀS

Pròleg de
JOAN OLIVER

Una meravella editorial. Gran format: 31,5 x 23,5 cm. 264 pàgines. 371 fotografies en heliogravat. Relligat en tela de fabricació especial; sobrecoberta plastificada.

Acaba d'aparèixer

AYMA, S. A.
EDITORA

ARTICLES DE CONFITERIA

Jaume Guasch & Fills

Soc. de Resp. Ltda.

Casa fundada l'any 1900

Fabricants de Vasos de Paper
per a Cafè, Gelats, Dolços, etc.

LABARDEN 141 al 151 - Bs. AIRES

Telefons: 91-2800, 2932, 7458 i 9870

JUVEN'S

*La Casa que en Articles
de Vestir per a home està
sempre de moda*

BARTOLOMÉ MITRE, 757

Buenos Aires

ROSARIO - SANTA FE - MENDOZA

CORDOBA - SAN NICOLAS - CONCORDIA

"La Casa de los Tornillos"

SOCIETAT ANÓNIMA COM. I IND.
IMPORTACIÓ

Una Organització al servei de totes les Indústries

Alumini
Corretges
Robineria
Vàlvules
Empaquetadures

Bronze
Canons per a vapor, gas
i aigua
Bombes - Gornes
Politges

Coure
Acers
Metall blanc
Níquel
Pedres esmeril

*Gran Assortit en Metalls i Eines
per a Tècnics, Mecànics i Industrials*

Tot el necessari per a Foradar, Roscar i Ajustar
El Millor Servei en el Menor Temps

Casa Central:
Sarmiento i Montevideo
Telèfon 49-6644
BUENOS AIRES

Sucursal:
Rivadavia 363
Tel. 96761
CÓRDOBA

Dipòsit: Ingeniero Huergo 953 a 939

Dr. Joan Llorens

ADVOCAT

ESMERALDA 155, 4art. pis

T. E. 45-4848

Buenos Aires

CONSULTES DE 17 A 19 HORES

IMPR.
FONTANA,
PERÚ 796,
BS. AIRES

Registro Nacional
de la Propiedad
Intelectual
N.º 802100

INTERES GENERAL
TARIFA REDUCIDA
Concesión N.º 6136

BS. Aires
Casa Central
1, 6 y 20
ARGENTINO
CORREO